

Artur Lauringson — Laekvere kooli direktor 1929—1950

Mind määrati 1949. aastal Laekvere 7-klassilise kooli õpetajaks, kus direktorina töötas Artur Lauringson. Ta oli tollal üle 40 aasta vana, pikk, sale, sirge, avala olemisega, töökas, hoolitsev ja üldse väga tore mees. Kõndis vaikselt, hiilival sammul. Tihti oli ta seal, kus ei osanud aimatagi, vestles õpilastega. Ta oli vaikse loomuga, rahuliku meelega, seisis ja kuulas, üks suupool poolviltu ühepoolselt muigel.

Artur Lauringson oli omapärase huumoriga, vahel kentsakate ütlemistega mees. Mõned ei saanud tema muhedast naljast aru. Tema

Laekvere kooli õpetajad, paremalt esimene direktor Artur Lauringson.
Foto sõjajärgsetest aastatest.

sügevast ja teravmeelset naljatunnetust näitab seegi, kuidas ta omal ajal hullutas eesti buda usu preestrit paljasjalgselt Tõnissoni ehk vend Vahindrat. (Karl Tõnisson või nagu ta ise kirjutas — härra von Tennison — suri Birmas ja maeti buda usu pühakuna.) Vend Vahindra võttis nalja tõena, pidades Lauringsoni oma jüngeriks ja varustas teda aastaid kõikide oma brošüüridega.

Üks Artur Lauringsoni tõsisem nali või hoopis protest oli aga selline. Tuli vastata ühele venekeelsele kirjale. Õpetajad arutasid omavahel, kuidas kirjutada vene keeles Laekvere Maanoorte Kool. Lauringson ütles: nimesid ei tohi muuta, paneme *Laekverskaja Maanorskaja Škola*. Kiri saadetigi sellise formuleeringuga ära. Aastaiks muutus see käibelauseks. Kui keegi Rakverest või Tallinnast tuli, küsis Lauringson alati muiates: kas linn on ikka veel vanal kohal, kas naised käivad ikka siidsukis ja mehed klantskingades, kas prantssaia ka töid jne.

Õpilastega käitus Artur Lauringson viisakalt ja rahulikult. Harva, kui ta ägestus.

Iga nädal ühel päeval kuulasin tahtmatult pealt tema IV klassi loodusõpetuse tundi (klassist läks üks minu eluruumi). Need olid imetusväärseid, meisterlikult äntud tunnid: lapse- ja loodusõbralikud, elulised, näitlikud. Iga laps pidi aru saama. Kuid juhtus, kui harva, kui õpetaja hakkas moraalisema ja noomima. Siis läks kolmandik tunniajast kaduma.

Artur Lauringson oli tore direktor. Ta ei seganud õpetajate tööd, laskis neid otsivalt ja loovalt õpetada ning tegutseda, soodustades igati omaalgatust. Ta oskas õpetajat hinnata. Kollektiiv oli temaga rahul, õpetajad hindasid ja hoidsid teda, koolijuhatajana-direktorina sulas ta õpetajaskonnaga ühte. Seda näitab asjaolu, et nii sõjaeelsetel kui ka Saksa okupatsiooni ajal kaader koolis ei vahetunud.

Kui arvestada minu 13 koolidirektorit 40-aastase õpetajaametis jooksul, siis Artur Lauringsoni paigutaksin selles nimistus kohale num-

ber üks. Lauringson oli peensuseni täpne, isegi pedant. Kogu asjaajamine ja kirjavahetus olid korras, tal oli välja kujunenud oma kirjastiil. Ta pani kirja ka iga sendise või kopikase ostu. Tollal jagati õpilastele vihikuid, mida Lauringson ise jagas, ja arvestus oli alati täpne. Ta armastas kõike käskkirjadega kindlaks määrata, andes nendega vastutuse kanda mingi asja korraldajale. Mulle määras ta vastutuse 14 asja eest (tuletõrje, matkad, kutsealuste õpe jne.). Ma ei vaielnud vastu, sest teadsin, et kogu kooli eest vastutab ikkagi direktor.

Artur Lauringson kõndis sageli ringi, töökittel seljas, haamer ja saag peos. Ta oli esimene koolidirektor Virumaal, kes 1947. aastal ehitas koolile hoovi peale abihoone sauna, klassi- ja laoruumiga ning teisele korrusele õpetaja korteri. See nõudis tolle aja rasketes tingimustes palju vaeva, energiat ja tööd.

Artur Laurisson (Lauringson — segadus nime kirjutamises oli kirikukirjades) sündis 31. detsembril 1905 Avinurme vallas Laekannu Raja külas Orava talus kolmanda lapsena. Tema isal olid väike talukoht (9 ha) ja pood, lisa teenis ta veel ka kingsepatööga. Artur Lauringson on õppinud Laekannu algkoolis, Mustvees ja lõpetanud Tallinna Õpetajate Seminari. Esimeseks töökohaks oli talle Venevere 6-klassiline Algkool.

Artur Lauringson registreeriti Laekvere 6-klassilise Algkooli juhataja kohale 10. augustil 1929. Tollal käis äge võitlus Laekvere koolimaja ehitamise asjus, mis oli kestnud juba neli aastat. Noor energiline mees haaras asjal sarvist ja läkski koolimaja ehitamiseks lahti. Ta oli järeleandmatu. Kui ühtemoodi ei saanud, siis teistviisi pidi ikka saama. Kui mitte ukse, siis kas või akna kaudu. 1930. a. kevadel algas hoogne ehitustegevus ja järgmise aasta sügisel kolis kool uude majja.

Lauringsoni agar isik tekitas ka vastuseisu. Vallavanem ei nimetanud teda kunagi härraks ega koolijuhatajaks.

Palgapäeval, kui oli palju vaest rahvast kokku aetud, tõstis ta rahapataka üles ja ütles nägütavalt: „Näete, Laurisson saab 120 krooni kuus.“

1933. aastal abiellus Artur Lauringson Ellen-Legatine Lugenbergiga (1911–1982), kes oli jõuka talupidaja tütar Tudulinna valla Metsküla Lugavälja talust. Nõukogude ajal oli ta õpetaja. Ma ei märganud, et Ellen oleks kunagi sekkunud koolijuhtimisse, nagu tegid seda mitmed direktoriprouad, kuid õppenõukogus pidi tema arvamus ikka peale jääma. Omast ta ei tagane, olgugi et tema seisukoht võis vahel väär olla. Mõnigi külainimene pidas prouat direktorist tähtsamaks. Sageli öeldi: näete direktoriproua härra tuleb.

Artur Lauringson juhtis Laekvere kooli 21 aastat. Ta oskas loovida läbi segaste ja ohtlike aegade, jääda ikkagi juhatajaks ja direktoriks. Tema poeg Arvi kirjutab: „Pärast sõda, keerulisel perioodil (1947—1948) sulges (Artur Lauringson — toim.) Laekvere koolimaja korteri ukseid-aknad ja istus klaveri taha. Mängis klaverit ja laulis ise kaasa: „Kaunistagem Eesti kojad kolme koduvärviga...“. Mulle oli see üllatuseks. Ei teadnud, et ta klaverit mängib ja laulda oskab. Pole ka seda hiljem kuulnud.“

Artur Lauringsoni tabas eesti intelligentsi hulgas tehtav suurpuhastus. Ta langes „natsionalistina“ 1950. aastal vallandatute nimekirja, kuid tollane Virumaa haridusosakonna juhataja H. Veltmander paigutas ta siiski Kilti kooli direktoriks. Seal töötas ta 1957. aastani. Pärast seda asus ta ehitama maja Arukülla Jaama tänavasse ja töötas Tallinna arhiivides (kunstimuseum, ETKVL, Riigiarhiiv jt.). Artur Lauringson suri 8. novembril 1979. Ta on maetud Tallinna Pärnamäe kalmistule.